

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 4 juni 2024 10:10
Aan: Griffie@roosendaal.nl
Onderwerp: aanmelding inspraakbijeenkomst
Bijlagen: KLOT nr 12 - april 2024.pdf

Categorieën: [REDACTED]

Goedemorgen

Graag meld ik mij aan voor de inspraakbijeenkomst op woensdag 5 juni a.s. als inspreker bij agendapunt 13: Raadsvoorstel Vaststellen parkenvisie
Daarbij zou ik in het bijzonder (nogmaals) de aandacht willen vestigen op het Vrouwenhof.
Ik verwijs hierbij naar de brief die ik onlangs namens het collectief van v/h stichting Beeld Roosendaal heb gestuurd naar het college van B en W en de gemeenteraad van Roosendaal (zie bijlage)

Echter, gezien het aantal agendapunten en daarbij de omvang van het rapport Parkenvisie Roosendaal (174 blz.) vraag ik mij af of het niet beter is wanneer ik langs deze weg duidelijk maak waar het mij om gaat. Daarom geef ik u de inhoud van het bericht dat ik gisteren al gestuurd heb naar de samenstellers van het rapport Parkenvisie. Wat mij betreft kan dit bericht opgevat worden als inspreektekst.

In afwachting van uw bericht
met vriendelijke groet

[REDACTED]
[REDACTED]

Geachte opstellers van de Parkenvisie Roosendaal

Zojuist kwam mij het rapport Parkenvisie Roosendaal onder ogen en omdat de gemeente Roosendaal a.s. woensdag al een inspraakbijeenkomst houdt, vraag ik mij af of en hoeveel insprekers in de gelegenheid zullen zijn uw rapport in zijn geheel te doorgronden.

Mijn aandacht gaat in het bijzonder uit naar uw visie op het Vrouwenhof. Ik zal u uitleggen waarom. In 2011 vroeg de toenmalige monumentencommissie van Roosendaal om een integrale cultuurhistorische inventarisatie van het Vrouwenhof. Het gemeentebestuur liet weten dit te overwegen en opperde de mogelijkheid e.e.a. op te nemen of mee te nemen in een door haar beoogde parkenvisie. Zelf maakte ik destijds namens Stichting Beeld Roosendaal deel uit van de monumentencommissie. Omdat er telkens ad hoc besluiten werden genomen t.a.v. onderhoud en inrichting van het Vrouwenhof, waar niet iedereen gelukkig mee was, deed Stichting Beeld R nogmaals een beroep op de gemeente om werk te maken van de inventarisatie waar de monumentencommissie in 2011 om had gevraagd. Dat leidde uiteindelijk in 2017 op ambtelijk niveau tot een gespreksronde met een aantal betrokken partijen, waaronder Stichting Beeld. Afspraak was dat voor een visie op het Vrouwenhof een cultuurhistorische inventarisatie onontbeerlijk was. Vervolgens heb ik me op grond van de gegevens die mij intussen bekend waren gezet aan een cultuurhistorische beschrijving, in feite een schets van de historische ontwikkeling van het Vrouwenhof. Ik zal u die schets toesturen via wettransfer.

Het lijkt mij nuttig u te laten weten dat de door u genoemde ontwerpgegevens voor het Vrouwenhof van essentieel belang zijn.

Waar u stelt dat het landgoed Vrouwenhof bestaat sinds de 18e eeuw moet ik u echter tegenspreken. Ook heeft u het over het originele 18e-eeuwse geometrische park. De geometrische hoofdstructuur is aantoonbaar ouder.

Het landhuis stamt ook niet uit 1830 maar is in de kern aantoonbaar al veel ouder.

Het is ook jammer dat de gemeente, sinds 1946 eigenaar van v/h het landgoed, een deel van het perceel met

het landhuis verkocht heeft.

De monumentale kwaliteit van het huis wordt nl. voor een groot deel bepaald door de context d.i. de historische hoofdstructuur.

Ik stuur u bijgaand een kaartje met die historische hoofdstructuur en een recente uitgave van KLOT met een artikel over het Vrouwenhof als voormalige buitenplaats.

Tot zover

met vriendelijke groet

[Redacted signature]

[Redacted name]

Aan: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Roosendaal
Postbus 5000
4700 KA ROOSENDAAL

Roosendaal 13 februari 2024

Onderwerp: Huis te Roosendaal / Vrouwenhof

Geacht College

Vernomen hebbend dat het rijksmonument Scholtensboslaan 1 in de openbare verkoop komt, doen wij een beroep op u als oud-eigenaar gebruik te maken van het recht op aankoop. Tot enkele jaren geleden had de gemeente het pand nog in eigendom.

In het rijksmonumentenregister staat het pand nog altijd beschreven als een 'in het park gelegen klassicistisch landhuis uit omstreeks 1790'. Dat er vanouds sprake is van een eenheid van het huis en zijn omgeving blijkt uit andere publicaties waarin het goed 'een voormalige buitenplaats' heet te zijn. Nader onderzoek geeft intussen aanleiding de status van het Vrouwenhof in zijn geheel te heroverwegen.

Herkenbaar aanwezig is nog altijd de historische setting van wat in de 18e eeuw te boek staat als 'oud Kasteel' en 'omwatert Huys'. Het huidige pand is daarmee erfdrager van wat ooit voorzien was als heerlijk huis van Roosendaal en dat tot 1764 in het bezit is gebleven van nazaten van de bouwheer. We verwijzen hierbij graag naar onderstaande bronnen.

Wij hopen u te kunnen overtuigen en met ons voldoende redenen te zien de monumentale status van het huis te heroverwegen dan wel aan te passen in die zin dat ook de context daarin wordt meegenomen. Graag komen wij daarover met u in gesprek.

Met vriendelijke groet

Collectief (v/h stichting) BEELD R

E

getekend, lid collectief

1 Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed - Monumentnummer 32714 - 19 mei 1971

2 Rijksdienst voor de Monumentenzorg. *Monumenten in Nederland. Noord-Brabant*. Zwolle 1997, blz. 289: *Op de voorm. buitenplaats Huis te Roosendaal of 'Vrouwenhof'*

3 Erfgoedkaart [2011] Archeologische Rapporten Oranjewoud 2009/78 - Historische Groenstructuren en zichtlijnen, nr. 21: *Park....opgericht op de plek van een voormalige buitenplaats uit 1830*

4 Bouwhistorische opname Het Huis Vrouwenhof © Veerman Bouwhistorie 2013 (met voorstellen nader onderzoek)

5 Cultuurhistorische beschrijving van Vrouwenhofpark - Een schets van de historische ontwikkeling van het Vrouwenhof, Jan van Nassau, 3 december 2017 / St. BEELD R (ingebracht bij het op ambtelijk niveau opgestarte en later opgeschorte overleg Visie Vrouwenhof)

KLOT

NUMMER 12

ROOSENDAAL APRIL 2024

KLOT

Het heeft weer heel wat voeten in de Roosendaalse aarde gehad voor dit nummer gereed was, maar < honni soit qui mal y pense > we zijn er weer, met deze keer aandacht voor taolklotjes van o.a. Jetty Blijdenstein, Henk de Bot, Toine Rommers, Rini Schrauwen en terugkerende thema's als 't Roosendaalsch Lieke, Vrouwenhof en Prottekol. Wie bij het lezen van dit alles behoefte voelt om te reageren en/of zich eigenhandig wil wagen aan een klotje, het e-mailadres staat onderaan op het laatste blad.

Om over naor te dèenke: *ge zieget mar te stelle!*

TAOLKLOTJES (online)

Hierbij gebruikte afkortingen:

BEW = Brabants Etymologisch Woordenboek, Dr. Frans Debrabandere

RWB = (concept) Roosendaals woordenboek van De Klaproos-Oòns Taoltje

WNT = Woordenboek der Nederlandsche Taal (www.ivdnt.org)

Ditte jéést...da waare nog is tijje

Toine Rommers 01-04-2023: Aar ik ditte al is gestuurd? K'eb da voorgedroge op 'n reunie van de Koningsfamilie in 1989. Daor staon best wa interessante dienge in vor n'n echte Roosendaoler. Allee, veul plezier ij.

Jan van Nassau 17-11-2023: Laoter dan gedocht zijn ik begonne aon 'n nuuwe KLOT en daorin zou ik gèere aondacht wulle besteeje aon 't gedicht da gij op 1 april (...) van dees jaor naor mijn toegestuurd et. Nogal 'n lang gedicht, 39 couplette, a'k 't goed geteld em en nou dèenk ik erover om te begiene mee de éérste tien couplette. Verder wul ik in 't kort opmerreke wa volleges mijn opvallende wòorde zijn die a de gij gebrùikt: < *mjeer, jelemaol, jeest, jele* >. Gebrùikte ze op de Kortendijk ammaol dees wòorde, of waar d'r verschil?

Toine 17-11-2023: Vor zover ik weet praotte zowa iederjeen 't zelfde op de Zunderseweg en Kortedijk. Die 'j' in < *mjeer, jelemaol, jeest* > en nog < *mjeer* > worde, konde < *mjeestal* > wel goed wòore en < *iederjeen* > verstong da. Zeker op de Kortedijk en Zunderseweg. Of as ze da in < *jeel* > Roosendaol verstonge weet ik nie zo gaauw. Ik denk van wel wor. K'em as postboje nogal veul in Roosendaol rondgelope en agge < *jelemaol nie* > zee, verstonge ze da net goed as 'helemaal niet'. Cor de Klerk uit d'Emmastraot zaat op d'ouwe mart aon 't loket van de PTT. D'r stong 'n rij volk vor 't loket. Op 'n gegeve moment schoof Cor 't loket dicht. Ij zee tege da volk "*Cor gao d'jeest eve piese*". Geloof mar das ze da verstonge! Oons moeder is grwootgebracht op de Zundertseweg en oons vaoder ok ak't goed em.

Geboortehuis Toine Rommers Zundertseweg 96 Roosendaal

Toen ik op ne donderdag,
eigeluk al vuste lang geleje,
in Roosendaol 't levenslicht zag,
ware er nog mjeer die da deje.

Zo kreeg ik in m'n jonge leve,
of me da beviel of nie,
ooms en tantes, nichte en neve,
om kort te gaon, n'n oop familie.

Natuurlijk wies ik as kleine babbie,
in m'n ledikaantje op munne rug,
jelemaol niks van de familie
dus daor kom ik laoter op trug.

Ik kreeg al snel in de gaote
dat 't leve gin pretje waar.
Ik kon nog mar aamper praote
of ik kreeg 't al ontieligeluk zwaor.

D'r ware Dütse soldaote gekomme,
want d'n oorlog die brook los.
Ze gooide mee granaote en bomme,
't schol nie veul of ik waar de klos.

Diejen oorlog ee wa d'op z'n gewete,
munne kleutertijd da waar gin grap.
't Enigste wa'k kreeg te vrete
ware èerre puls en griesmeelpap.

Wat 'r toen ammaol op taofel kwam
da laot ik mar in 't midde.
Oons vaoder keek dan in die pan
en zee: laot oons jeest mar is bidde.

Na vijf jaor waar d'n oorlog vorbij,
oons vaoder gieng wir wa verdiene
en ik kon opgelucht en blij
aon m'n jonge leve begiene.

De Kortendijk waar 'n nuuw begien.
We veruisde mee kruiwaoge en kaar
en toen kreeg ik pas te zien
da'k 'n jele grote familie aar.

Op d'n Oek, dieje driesprong van wege
woonde ok ne Konings, nie zo raor,
want oonder oons gezeed en gezwege
waor woonde nou ginne Konings niewaor?

Toine Rommers

moesjaanker

Roosendaalse Taolles 21-11-2023: Iemand vraogt: waar kom 't wòord < **moesjaanker** > vandaon? Jan van Nassau: Da's 'n goeie vraog. Ge zou kunne dèenke aon 'n kiend da bij z'n moeder erreges om zeurt, mar zo zal 't wel nie in mekaore zitte, dèenk'. Afèn, daarop deurgepraot, wa ge wel kunt zèège, dad is da g'et 'n afleiding is van < **moesjaanke** (moesjanken) >, mar dan zitte nog steeds mit de vraog: waar komt da moesjaanke dan vandaon? In verscheije wòordeboeke kunde leeze da ge zou kunne dèenke aon 'n saomestelling uit **moezen** (= pruilen) en **janken**, mar éélemaal zeeker zijn ze daar nie van. In 't WNT worde wel gewaor oe a't daovet rèent persies in mekaore zit. Ieronder d'n uitleg in 't RWB en 't BEW.

RWB: **moesjaanke**, onov.zw.ww. dreinen, huilerig klagen, zeuren: *lee nie te moesjaanke!*; - (afl.) 'ne moesjaanker, een huilebalk, een drein; -eig. moesjanken [uit *moezen* 'pruilen' en ? *jaanke* 'janken']

BEW: **moesja(a)nken**, **moersjanken**, ww.: zeuren, mopperend heen en weer draaien. Vnnl. 1599 *mose-iancken*, dat Kiliaan vertaalt als 'janken aan de afvoergoot': 1605 *vervolgen ende moeshacken* (WNT), 1585-1618 *hy moes-janckt, claaght en bidt* (Bredero). Samenst. van *moezen* 'pruilen, mompelen' en *jancken*?

er 'n aand spek in groeie

Jetty Blijdenstein 29-01-2024: As 'ter vroeger iemand moes trouwe, dan zeeje ze: zèèg 't mar tee-ge niemand, want < **ze groeien overal 'n 'aand spek in** >. Wa wor 'ter nou bedoeld? Da ze lééd-vermaak aare of iets aanders. Misschien dad' iemand van jùllie da wit?

IvN: Oòns vaoder òorde z'n schòònmoeder, òòns opoe dus, ok wel is praote van < '**ij gruuit er nog 'n aand spek in ok** >, mar da sloog dan nie per se op zo'n geval waar a gij 't over et. D'n uitleg ieronder gif wel aon da ge d'r mee leedvermaak nie wijd neffe zit.

RWB: **spek**: *ij groeit er (nog) 'n aand spek in (ok)*, hij heeft er (nog) plezier in (ook)

WNT > **spek**^{III}.1.a.: -*Spek in iets groeien of laden*. Verouderd. 1°. In die omstandigheden tie-ren. 2°. Er plezier in of om hebben, er zijn draai in hebben, er in groeien. // *Maar achter het Toneel vond' ick een rekel staan Die dapper rockende, en speck daar inne groeyden Doe 'k qualijck sprack*, Samuel Coster 482 [1620].

wad is 't toch 'n begaankenis

Jetty 29-01-2024: En nou stonge d'r 'n paor moande geleeje bij ons gròòte stellaoges bij de flatjes neeven òòns en toen zee ik: < **Waddis 't toch 'n begaankenis ee?** > Nou zee mijn buurvrouw dat da eigelijk Limburgs is en mee 'n kerkelijk rituéél te maoke 'eet. Wie 't wit mag t zèège.

Anja 31-01-2024: Begaankenis heb ik wel gehoord ivm een kerkelijk gebruik. De buurvrouw heeft waarschijnlijk gelijk.

Rini Schrauwen 27-02-2024: Kem ut efkes naogezocht in ut *Sprundels woordeboek* Dialect woordenlijst-Dorpswerk Sprundel. En ja wor : in Sprundel kenne ze < **begaankenis** > as proces-sie.

IvN: Feitelijk eeg'et vroeger in éél 't Neederlaans taolgebied bekend gewiest. Ieronder d'n uitleg in 't RWB en in 't WNT.

RWB: **begaankenis**, v. (veroud.) processie, bedevaart; (ook) stoet bij een bruiloft, een begrafenis e.d.; -(vand.) *da waar me daor 'n begaankenis*, het was er een drukte van belang; - eig. begaankenis (van *begaan*)

WNT : **begangenis**, - ook, in België altijd, **begankenis** -, znw. vr. In de meer noordelijke gewesten thans verouderd. 1. Het "begaan", d.i. het bezoeken van eene plaats 2. Het volbrengen, het verrichten van eene handeling, en wel bepaaldelijk eene kerkelijke. 3. In het bijzonder gebruikt b.v. van: a. Eene begrafenis; in Noord-Nederland o.a. ook nog te Breda (zie HOEUFFT, Bred. T. 33) b. Eene bedevaart, eene processie en derg..... - Vandaar ook in vrijer gebruik voor *geloop*.... c. Eene eerste kerkgang van eene herstelde kraamvrouw, voorheen in Noord-Nederland.

Kee Bolluit

Jan van Nassau 03-03-2024: Wa'k zèège wou over de tekste van voròorlogse dialectschrijvers as C.J. Dekkers, C.J. Vermeeren en A.C. Walravens: 't dialect van Dekkers is echt Roosendaals, da van Vermeeren en Walravens zoude West-Braobaans kunne noeme mee 'n Roosendaals kleürke. Ieronder alvast 'n schòn stukske uit de kroniek 'Courante en incurante artikele' van Aloïs (= A.C. Walravens) in De Grondwet van zaterdag 21 juni 1930

Donderdag, 19 Juni. - Kee Bolluit atter eige mar wir is vroeg kwaad gemokt - Vergimmese Jong, zee-se. Daar ist nou eiligedag vor, oeve ze nie nor school of niks en denkte nou dasse naar de kerk gaan? Mottis komme. De luilakke. Niks zitter in. - Wa voere ze dan d'n eele dag uit, Kee, vroeg ik. - Wassuit voere? Niks! Luilakke, voetballe, zwemme, katekwaad uitale. Ze groeie tege de galg omoog. Nou, daar bemoeiden ik m'n eige liever nie mee. 'k Vroog daarom was' ebbe moes. - Edde errebezies, Lewieke, vroeg se. 't Is eiligedag en de manne motte toch wa bij 't brood ebbe. Goeie rijpe, aandere lusse ze ze nie. Dàs nou Kee Bolluit! ALOIS.

't druk emme as 'ne pruike-maker mee ééne klant

Jetty Blijdenstein 03-03-2024: Oòns oma zou zèègen over jou: < *ij eeget zo druk as ne pruike-maker mee ééne klant!!!* >

IvN: Zou jouw oma dan bedoeld emme te zèège da'k 't schijnbaor druk em mee van alles en nog wa? Nou da kan kloppe. Mar g'òòr mijn nie klaogen or, temienste nie over 't waark. En jakke da doen ik nie mir, diejen tijd em ik g'ad. Afèn, 't RWB en 't WNT weete d'r ok van mee te praote.

RWB: **druk**, bn. druk; -'t zo druk emmen as panneke Vastenaovend, zie bij Vastenaovend; -'t zo druk emmen as 'ne pruike-maker mee ééne klant, 't zo druk emmen as 'ne boer mee één koei die't drògstaot, het niet druk hebben.

WNT > **pruikenmaker**: Het zoo druk hebben als een pruikenmaker met één klant, of -die geen klanten heeft (zie Dl. VII, 3402); soms met de bijvoeging: *en nóg geen werk!* Meestal gebezigd m. betr. t. iemand die zich verbeeldt dat hij het druk heeft, die veel drukte en omslag maakt, zonder dat hij inderdaad veel uitricht; verg. de samenst. *pruikenmakers-drafje* hierbeneden. Vervolgens met een soort van ironie ook wel gezegd als iemand het inderdaad druk heeft.

'ne peezeweever

Henk de Bot wo. 14-02-2024 : Trouwes giestere schoot mijn wir 'n woord dad'òons moeder wel 's gebrùkte vor ne maogere mèens < **ne peezeweever** >. Kende gij da?

Jan v. N. 21-02-2024: (aongepaste reactie) Ierbij wa'k over < **peezeweeve** > en < **peezeweever** > kon vinne. In 't concept van 't RWB staon er vraogtéékes bij. Zijn dees wòorde wel bekend in Roosendaol? In 1983 emmen 't erover g'ad bij Oòns Taoltje, mar buite de notitie < **peseweever** = zéveraar > aare me nog gin gegeeves en zo zaat alles mekaore mee 'n vraogtééke aon te kijke. Afèn, nou blekt da < **pezeweeven** > en < **pezeweever** > voral in Vlaomse en Braobaanse geweste gekende wòorde zijn. In 1865 stong < **pezenweeven**, **pezenweever** en **pezenweeverij** al beschreeve in 't Vlaamsch Idioticon, en daornaor ok in aandere Vlaomse wòordeboeke. Die bronne staon feitelijk allemaol genoemd in 't artikel waor òons WNT in 1921 mee vor d'n blakke komt (zie ieronder). De verwijzing naòr CORN.-VERVL. zal laoter toegevoegd zijn want pas in 1936 kom 't Aantwaarps Idioticon d'r mee vor d'n dag, mar dan zijn me in ieders geval al wa dichter bij uis zoude zèège. Vefstig jaor laoter vraogd Hans Heestermans z'n eige in z'n rubriek Witte Nog af < *Kun je ook zeggen: d'n dieje, da's 'n pezeweever, neeje denk!* >. Ij maòk nie duidelijk waor't ie 't vandaon eet, mar ij nim < **pezeweever** > 'n tedje naòrder'aand wel op in z'n Bergs Woordenboek, dus gaon me d'r mar van uit da g'in 't Krabbegat ok **pezeweevers** teege kunt komme. Nou weet ik nie of a z'op 'n aander in de provincie ok praote van < '**ne peezeweever** >, mar ier in Roosendaol komde nog nie te veul zegspersòone teege. En dan is 't nog de vraog wa ze d'r mee bedoele. Wa dèènkte? Komt de betéekenis die o.a. 't WNT d'r aon gift overéén mee wa moeder de Bot d'r mee bedoelde?

WNT > **pezeweeven** - onz. zw. ww. Uit *Pees* (I) en *Weven*. -- Een in Z.-Nederl. gebruikelijk woord voor: zich met kleinigheden bezighouden, beuzelen; inzonderheid in toepassing op iemand die zich met beuzelarijen ophoudt en het gewichtige verwaarloost. De oorspronkelijke opvatting is onzeker; ook kan het znw. *pezeweever* ouder zijn dan het ww. Misschien was het woord aanvankelijk een technische term bij de weverij. In de ME. werd laken dat "peesde" als ondeugdelijk beschouwd (zie verdam 6, 308). *Pezeweever* kan dus iemand genoemd zijn die ondeugdelijk werk leverde. Maar het is ook mogelijk dat het woord schertsend gevormd is en het weven van pezen in plaats van draden als een werk zonder nut wordt aangeduid. Vergelijk het synon. *zemelknoopen*. / / *Ik maak niet van al dat pezeweeven*, de bo [1873]; *Wat zit ge daar te pezeweeven?* joos [1900-1904]; *G'en doet anderst niet as pezeweeven*, teirlinck (zie ook schuerm. [1865-1870]).

Afl. **Pezeweever**, 1°. beuzelaar (de bo [1873]); 2°. kniesoor, die op alle kleinigheden ziet, maar het meerdere dikwijls verwaarloost; 3°. vrek, gierigaard ("Zwijgt van dien **pezeweever**; hij zou 'n oordje in tweeën bijten!" *Loquela* 14, 38 [1894]; zie ook corn.-vervl.); 4°. iemand die niets beteekent ("t En is maar ne **pezeweevere**: hij en heeft geen macht!" *Loquela* 9, 68 [1889]); vandaar ook: **pezeweeverij** (schuerm. [1865-1870], de bo [1873], teirlinck).

© 2007 INL. Artikel gepubliceerd in 1921.

Henk 23-02-2024: Ik oorde het woord inderdaad alleen van òons moeder. En die gebrùkte het eigelijk in allerlei betékenisse, ok van n'n aorige en ne maauwer inderdaad. Mar of atter nog meer méénse da woord gebruike wit ik ok nie.

Jan v.N.: Nou mar wachte op de Roosendaolders die't erover mee kunne praote.

DE ROEM VAN 'T ROOSENDAOLSCH LIEKE 1923 - 2023

Naor at 'De Grondwet' in 1923 uitgekomme waar mee de < *proeve van een „Roosendaalsch lieke”* > van Kees Dekkers, kwaam Christ Thomas aamper twee maonde daornaor al afzette mee zijn proeve van < *een Roosendaalsche melodie* > waar a Kees om gevrogen aar.¹ Aamper twee maonde laoter brocht Christ, fel genogt en begeleid deur de Vlijt, as éérste zijn versie in 't publiek, en da nog wel op Kasdonk, bij de volksspeule die't daor g'owe wiere vanweege 't zullevere regééringsjubeleum van Koningin Wilhelmina.²

Of da Christ diejen dag ok nog op aandere plekke in Roosendaol z'n lieke gezongen eet, daor laòt de kraant òòns naòr raoje. Mar dad optreeje van Christe mot toen in ieders geval wel indruk gemaòkt emme, want aamper 'n jaor laoter roept dezelfde kraant al over < *het thans alom bekende liedje* >.³ Zèègt da't lieke op de deun van Thomas dan van éérst af in al onder mekaore h'overgeleeverd gewiest g'ad eet, al of nie aòn d'aand van 'n afdruk of 'n daarvan overgeschreeve tekst. Want De Grondwet aar dan wel de primeur g'ad, mar prompt aaren ok aandere uitgeevers in de gaote dat er meziek zaat in de tekst van 't lieke. Gaò mar naor! Van defrèente kaanten uit wier prompt mee of zonder toestemming van De Grondwet 'n afdruk van de tekst onder de h'aondacht gebrocht. En impersaant emme h'ontdekt as da kort naor de primeur ok 't Dagblad van Noord-Brabant uitkwaam mee 'n ver'aol over 't Roosendaalsch lieke, gelijk mee éél de tekst erbij, daovetrèent éénder as in De Grondwet.⁴ Feitelijk waar da ver'aol vervat in 'n aflevering van de rubriek 'Instantaneetjes' van iemand (C.J. Vermeeren) die z'n eige (nie) liet kennen as 'MOMUS'. De schrijver wekt d'n indruk goed op d'òògte te zijn van de schrijfsels van Kees Dekkers en zo voegt ie daor aòn toe < *een blad uit Bergen-op-Zoom neemt ze gretig over en zegt er van : „Nou, dat de Roosendalers er 'n eigenaardig „taoltje” op na houden, weten de Bergenaren wel.....* >. Affèn, mee zijn ik er nou nog nie achter, in wa Baargs blad da dan allemaol gestaon eet, al em ik toch al 'ne kéér in de studiezaol van 't West-Brabants Archief 'neuzebal' zitte t'ouwe mee microfiches van 'De Avondster' en 'De Zoom'. Ik zal d'r 'nen aandere kéér nog wellis op terugkomme, mar ge meu me'n ange a sebiet Gerrit Govaarts in da Baargs blad gin inspiraasie h'opgedaon eet vor z'n 'Bergsch Mopke'.

De kraant eed in ieder geval de tekst van 't lieke al beteds in éél West-Braobaant onder de h'aondacht gebrocht, da kunne me nou wel stelle. Mar om te weete oe da ge 't kon vòòrdragoe of (mee) kon zienge, waarde aangeweze ofwel op Christ Thomas, de man van < *het eerste het beste wijsje* > ofwel op Toon Tierolff, de man van de < compositie die wel het meest geëigend is voor de soort en dichtmaat van het „Lieke” >.⁵ En dees melodieje emme alle twee ok schòòl gemaòkt buite Roosendaol. Zo zong Tilburg op 'n gegeeve moment < *Dan zède gè van onze stad, Van Tilburg net as ikke* > daovetrèent net éénder op de wijs van Thomas, en maòkte 't gemengd koor van St. Oedenrode furore mee < *Dan bend'ok van Rooijsen tuk, krèk zo krèk es ikke* > gladweg op de melodie van Tierolff. ⁶ Sòòrtgelijke liedjes zijn naòrder'aand ok op aandere plekke in òòns provincie of net daorbuite tot in 't Limburgse Venray toe, geschreeve en gezonge of vorgedroge, soms duidelijk in de Roosendaolse traant wa betreft dichtvorm, tekst en melodie, mar somtijje ok in aongepaste vorm en op eige meziek of op 'n aandere bekende deun.

En nou, waar a't de Tilburgse deun éél veul weg eet van die van Thomas, zoude oew eigen af kunne vraoge: oe zijn ze daor dan aongekomme? Iemand uit Tilburg mot dan toch ier of daor 'ne kéér de vertolking van Christe aong'òòrd emme? Eet er in 1923 al 'ne Tilburger aonweezig gewiest bij de 'première' op Kasdonk? Uitgeslote is da naòtuurlijk nie, mar 't kan net zo goed ok anders gegaon zijn. God wit zaat er op 23 november 1928 wel volk uit Tilburg in de aula van 't Norbertuslyceum toen a Christ Thomas daor veul succes aar mee z'n optreeje.⁷

[Een greep uit de rubriek van MOMUS, alias C.J. Vermeeren]

Instantaneetjes

....Heel ver in onze Oost, op een der eilanden van het onmetelijke Insulinde, dat zich daar slingert om den evenaar als 'n gordel van smaragd, op een dezer groene edelstenen, op het ontzaglijke Borneo, woont in de petroleumstad Balikpapan een oud-Rosendaler, de heer C. J. Dekkers, die niet alleen dicht „in 't Rosendaalsch“ - zijn aardig „lieke“ volgt straks, - maar die tusschen de „pieterolievaten“ zelfs nog 'n rustig plaatsje vindt om 'n Rosendaalsche grammatica in elkaar te zetten.

In het plaatselijk blad heeft hij er eenige proeven van gegeven en een blad uit Bergen-op-Zoom neemt ze gretig over en zegt er van: „Nou, dat de Rosendalers er 'n eigenaardig „taoltje“ op na honden, weten de Bergenaren wel. Maar als men onderstaand leest, zal het toch opvallen, wat 'n groot verschil er is in de taal van beide plaatsen, slecht 13 K.M. van elkaar gelegen“

Ik ken twee plaatsen, die nog veel dichter bij elkaar liggen dan Bergen-op-Zoom en Rosendaal en waar dat verschil in taal nog veel meer uitkomt. 'k Bedoel Geertruidenberg en Raamsdonksveer, die nauwelijks één kilometer van elkaar liggen. 't Eerste stadje 'n garnizoensplaatsje zooals Bergen-op-Zoom en de tweede plaats 'n groot dorp, net als Rosendaal zal 'k maar zeggen. En in den Berg praat men „grootsch“, zeggen ze op 't Veer, gelijk in Bergen, terwijl 't Veersche dialect meer dorpsch is met alle eigenaardige klanken, die het Brabantsche dorpsdialect eigen zijn... net als 't Rosendaalsch. Hoe dat komt?

Wel, dat zit 'm vast op 't garnizoen, dat in den Berg en Bergen jaren, eeuwen lang gelegen heeft en dat Raamsdonksveer en Rosendaal al dien tijd hebben moeten derven, als hier van derven sprake is. Al die hoofd- en subalterne officieren, die hier en ginds in de beide vesten, al die eeuwen door elkaar opgevolgd hebben, kwamen voor 't allergrootste deel, zoo niet uitsluitend van Boven-den-Moerdijk, uit Holland en die allen hebben de Bergen-op-Zoomsche en Geertruidenbergsche mensen zoo, wat Hollandsch leeren spreken. In eerst-genoemde plaats heeft zich echter ook - en in niet geringe mate - de Zeeuwsche invloed doen gelden, want uitdrukkingen als „Dèer stint ie“ voor „Daar stond hij“, verraden niet bijster hun Boven-Moerdijsche afkomst.....

Maar ik keer terug tot „Ons Taoltje“, zooals Dekkers 't Rosendaalsch noemt. In de klanken zitten onnabootsbare nuanceeringen en in de uitspraak der Hollandsche woorden wordt absoluut geen consequentie betracht. Een *krantje* noemt men 'n *kraantje*, een *kraantje* wordt daarentegen een *kraontje* genoemd. Nou, ik geloof dat 't Rosendaalsch in deze niet veel van 't algemeen West-Brabantsch verschilt, want ik meen, dat ze 'm dit op 't Veer en zelfs in Breda ook lappen, is het niet, mijnheer de Redacteur?

ROSENDAALSCH LIEKE

Kend'n klook moej plekes,
Tietje, jonge kriekeles,
Sperrewesje, aaiemaale
Spanse naaiers, klokkebaais?
Vande gij wa haise zijn?
En wad aorommito zijn?
Stikkebezes, figetete,
Stikkeballe en verketete?
Kende lyvet en 'n klak,
Pieteleles en pletet?
Waarte vroeger ok 'n brak?
Reede geirre schetsa?
Luste gij 'n brok, 'n daol
En hachle boerenikke?.....
— Dan zijde gij van Rosendaal,
Dan zijde net as ikke.

Protte van „'n kommeke“,
„Zoujers“ en „'n ommeke“,
Van „den dieje, uuke, zukke“?
Zitte wel is op oew ukke?
Kende gij 'n meuleneir?
D'n „Brantaarf“ ij en de „Griebsa“?
Zeigde dan: „dus nogal wiebus“?
Kende gij 'n lommetet?
Edde wel is stillekes
Pottebakkers opgezet
In de plek van tillekes?
En begrepte allemaal:
„Kreukels“, „krieke“, „krikke“?....
— Dan zijde gij van Rosendaal,
Dan zijde net as ikke.

Kende glaaze tillekes?
Edde wel is stillekes?
Edde wel is durgedonwe
Of vor oewen bal geouwe?
Witte 't no van „'n voet knuut“
„Van de meet“ en „soverrennut“,
„Knuusje soep“, „ouwers“, „durris“?
Stonde op zand of waorde plurris?
Tekte z' naltij, tijde noelt?
Edde schoot gezeve?
Zide gij wel is gedoelt
Of bleef alij leewe?
Souldte gij naltireejaol?
En zeigde: „gatverdikke“?....
— Dan zijde gij van Rosendaal,
Dan zijde net as ikke.

Kende gij kastrillekes,
Tellekes en pollekes,
Jutje, hartjes, lange lute,
Gelle goepers, fepers, punde?
Spilde wel is haor of vlaot?
Kende gij wel de Furmaol?
Stuultjes 4) Viesdoenk 5), Eutenbaareg 6)
Zeg maar jao — 't is nikske'n aarieg....
Witte atter néve 'n is
Wa ge dan met zeige?
Witte wa ne geive 'n is
Kunde kortje idge?
En verstaod 'oons eige taol:
„Kwetke“, „kwetike“, „kwikke“?....
— Dan zijde gij van Rosendaal,
Dan zijde net as ikke.

MOMUS.

1, 2, 3, 4, 5 en 6 zijn wijken van Roosen-
daal. M.

Of a't ie daor 't lieke op z'n eige-wijs ee staon zienge da weete me nie. Waar 't misschien net as op 10 januari 1927 toen a't ie z'n eigen aon de h'officiële meziek van Tierolleve moes ouwe? Daor wier toen deur < *de R. K. Roosendaalsche Radioclub* > 'n raodiotentoonstelling g'owe < *in den Katholieken Kring* > en bij die gelegen'ed wier ok 'ne < *Roosendaalsche avond* > op touw gezet mee 'n uitgebreid program waar as da nie miender as 367 medewerkers bij betrokke waare. En alles zou in 'n rechtstreekse raadio-uitzending van de Hilversumsche Draadlooze Omroep, in éél 't laand te belùistere zijn. De Grondwet wies er alles van en schreef < *Door een persoon, die voorshands nog onbekend wenscht te blijven, zal het bekende „Roosendaalsch Lieke” van den heer C. Dekkers worden gezongen* >.⁸ Uiteindelijk bleek da te gaon om < *onze meermalen bekroonde humorist* > Christ. Thomas. En < 't Kwam er malsch uit >, zo wies de kraant d'n aandere dag te vertelle, mar over de melodie wier niks gezeed.⁹ Da gebeurde wel 'n week laoter in 't naoschrift van de redactie van De Grondwet bij 'n ingezonde stuk van oud-Roosendaoler Aug. Antonissen uit Franeker: < *Ja, Roosendaols Lieke is (uitgave van A. Tierolff) in den handel* >.¹⁰

Ok 't Dagblad van Noord-Brabant aar 't nòddige over < *De Roosendaalsche Avond* > te melde, mar daorbij gin wòrd over de vertolking van 't Lieke.¹¹ Affèn, as ze sewijle in Tilburg ok aon de raadio emme zitte lùistere, dan emme z'in ieder geval nie de eigeste melodie van Christe meegekreege. We zijn er dus nog nie achter oe ze dan wel aon diejen deun gekomme zijn, mar ik brei er vor nou toch wir mar is 'n èènd aon en zèèg 'tot a't wir is is' ee!

JvN

Noten:

¹ KLOT nr. 8 : De Grondwet, vr. 27-07-1923: Oons Taoltje. - V. OONS LIEKES (www.delpher.nl)

² KLOT nr. 8 : De Grondwet, di. 25-09-1923: De Jubileumfeesten. (www.delpher.nl)

³ KLOT nr. 11: De Grondwet, do. 08-01-1925: „Roosendaolsch Lieke" (www.delpher.nl)

⁴ Dagblad van Noord-Brabant, za. 18-08-1923: Provincienieuws Roosendaal - Instantaneetjes, MOMUS (www.delpher.nl) // opm. in strofe 2 ontbreekt regel 6: *En n'n ouwen zeêmeleir*

⁵ KLOT nr. 11: De Grondwet, do. 08-01-1925: „Roosendaolsch Lieke" (www.delpher.nl)

⁶ NET AS IKKE 't Roosendaolsch Lieke en latere varianten, rederijkerskamer "De Klaproos", Roosendaal 14 oktober 1994, bijbehorende geluidscassette met o.a.: A-2 Tilburg *Tilburgs lied*; A-7 Bergen op Zoom *Bergsch mopke*; B-2 Sint-Oedenrode *Rooy's lieke*

⁷ De Grondwet, do. 24-11-1928: Jaarvergadering D.I.A. (www.delpher.nl)

⁸ De Grondwet wo. 22-12-1927: Vergadering R.K.R.R.C. - De „Roosendaalsche A-vond" (www.delpher.nl)

⁹ De Grondwet, di. 11-01-1927: De Roosendaalsche avond. Wat eensgezindheid vermag. Duizenden ooren te luisteren gelegd. (www.delpher.nl)

¹⁰ De Grondwet, di. 18-01-1927: De Roosendaalsche radio-avond, Franeker, 16 januari 1927, Aug. Antonissen (www.delpher.nl)

¹¹ Dagblad van Noord-Brabant, di. 11-01-1927: De Roosendaalsche Avond - „Dik in orde!" (www.delpher.nl)

VROUWENHOF - HUYS TE ROSENDAEL - EEN BUYTE PLAATS

Het vanouds omgrachte perceel van het Vrouwenhof staat in de 17e eeuw te boek als < **de werf, hof, boomgaard daar de huysinge op staet, groot twee gemeten** >.¹ Eerst op de kadastrale kaart van 1823 staat dat perceel nauwkeurig ingetekend. Het maakt dan deel uit van wat in 1817 door H. J. Woldringh is aangekocht < **Een Buitenplaats, van ouds het Heerenhuis van Rosendaal, genaamd het Vrouwen Hoff** >.² Bijna terzelfdertijd duidt landmeter J. B. Adan het goed op de kaart ook aan als < **Buyte Plaats** >.³

Tegenwoordig heeft het Vrouwenhof de naam een park te zijn en wordt het hoogstens nog beschreven als een voormalige buitenplaats.⁴ De vraag is nu: wat hebben of hadden we eigenlijk 'in Huis'? En komen we daarmee in de buurt van de definitie die de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed hanteert voor de aanwijzing tot een beschermde buitenplaats?

Een historische buitenplaats is aangelegd. Zij kan deel vormen van een landgoed. Het geheel wordt met name gevormd door een, eventueel thans verdwenen, in oorsprong versterkt huis, kasteel, buitenhuis of landhuis, met bijgebouwen, omgeven door tuinen en/of park met één of meer van de volgende onderdelen: grachten, waterpartijen, lanen, boomgroepen, parkbossen, (sier)weiden, moestuinen, ornamenten. De samenstellende onderdelen, een ensemble vormend, van terreinen (met beplanting), lanen, waterpartijen en - lopen, gebouwen, bouwwerken en ornamenten zijn door opzet of ontwerp van tuin en park en het (utilitair) gebruik historisch en architectonisch met elkaar verbonden en vormen zo een onlosmakelijk geheel. Onderdeel van de historische buitenplaats vormen die gebouwen, bouwwerken en tuin-ornamenten, die compositorisch deel uitmaken van het ontwerp of opzet en inrichting van de tuin- en/of parkaanleg dan wel dienen voor gebruik in samenhang met de oorspronkelijke bestemming [www.cultureelerfgoed.nl]

Anno 1817 laat het Vrouwenhof zich in menig opzicht kennen als een historische buitenplaats. Dan beschikt de nieuwe eigenaar H. J. Woldringh immers over hetgeen in 1814 uit de hand te koop wordt aangeboden: het Huis met annexen en daarbij < **een groote Engelsche Bloem-Tuin, Moeshof, Boomgaarden, Slingerbosch en Dreeven, beplant met Eijke-, Beuke- en Populier-Boomen** >.⁵ Alles inbegrepen het resultaat van een 18e eeuwse herinrichting met behoud van de historische hoofdstructuur zoals we die ook nu nog altijd, zij het gehavend, kunnen herkennen.⁶ Wanneer in 1764 de erven Rockox hun leengoed van de hand doen, geven elkaar opvolgende nieuwe bezitters naar eigen idee en vermogen inhoud aan herstel en vernieuwing. Juist dan begint in de Nederlandse tuin- en landschapsstichtuur de Engelse landschapsstijl aan een opmars en in de jaren die volgen ook zichtbaar op het Vrouwenhof.⁷

Maar in welke staat trof Woldringh de buitenplaats in 1817 aan? Achterkleinzoon Menno Scholten van Aschat stelt zo'n anderhalve eeuw later het Brabantse wedervaren van zijn familie aan de orde.⁸ Overgrootvader Woldringh had met een < **Vrouwenhof in verval** > te stellen. Menno plakt er weliswaar geen jaartal aan vast, maar de stelling valt moeilijk te rijmen met de zinsnede < **sedert korte jaren geheel nieuw opgetimmerd** > in de advertentie van 1814. Menno heeft aan zijn jeugdijaren op het Vrouwenhof ook indrukken overgehouden van het < **Engels werk** > en het < **Sterrebosch** >. Dit betreft dan door Woldringh geïnitieerde transformaties van het tuinlandschap binnen de omgrachting en van het zuidelijk daarvan gelegen bosperceel.

1) Indeling en bestemming omgracht perceel op kadastrale kaart 1823, sectie D

2) Omgracht perceel met inrichting landschapstuin op veldminuut 1838-1840

3) Omgracht perceel zonder specificatie tuinrichting op nettekening 1840-1841

4) Omgracht perceel met specificatie tuinrichting op nettekening 1850-1864

Landschapstuin omgracht perceel Vrouwenhof voor zover weergegeven op de kadastrale kaart van 1823 en op varianten van de topografische militaire kaart vanaf ± 1840

5) Inrichting landschapstuin op omgracht perceel en sterrebos op TMK bonneblad 1870

6) Inrichting landschapstuin op omgracht perceel op minuut bonneblad 1869-1903

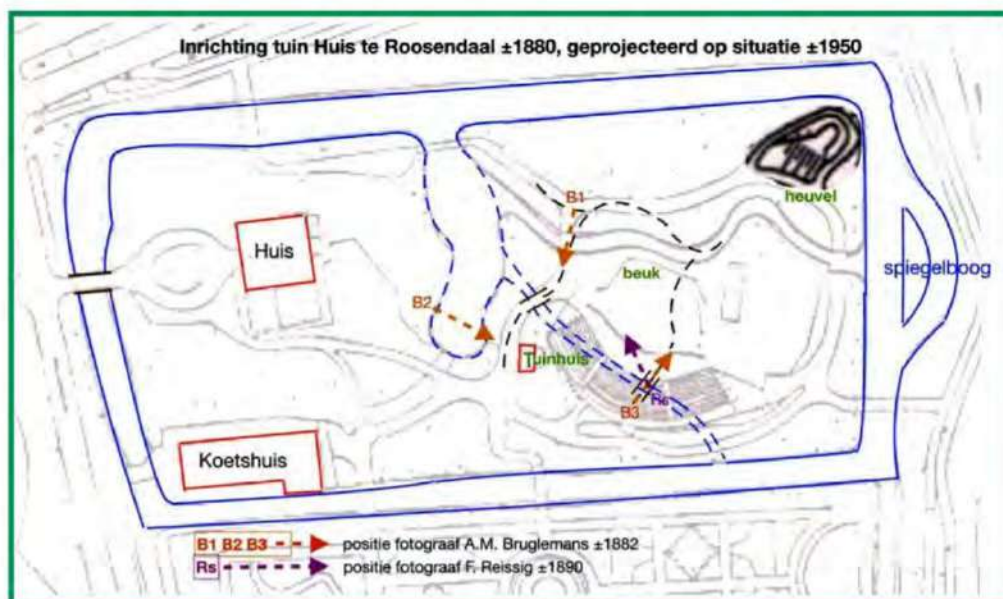
7) Inrichting landschapstuin op omgracht perceel op topografische kaart [1969-1908] 1910

Anno 1823 toont de kaart (kaart 1) het omgracht perceel van het Vrouwenhof met de bestemming 'Huis, Schuur en Erf' en 'Moestuin'. In het na 1764 herbouwde 'Huis' gaan oudere bouwsporen schuil. De 'schuur', in feite 'Stalling voor twaalf Paarden' en 'Koetshuis' met dienstwoning is gelijktijdig, wellicht met hergebruikt bouw materiaal, gebouwd ter vervanging van de aanbouw (stalling en dienstwoning) van het oude 'Huis'. De 'Moestuin' zal intussen geheel of gedeeltelijk getransformeerd zijn in 'een groote Engelsche Bloem-Tuin'. Ook de barok ogende spiegelboog met eiland getuigt van een 18e eeuwse aanpassing van de omgrachting. Of ook de oude 'drenk' dan al vergraven is en of daarbij de 'heuvel' in de hoek al is opgeworpen dat blijft voorlopig de vraag.

Op de veldminuut (kaart 2) is van de landschapstuin van Woldringh de padenstructuur te zien die vervolgens niet overgenomen is op de nadien gemaakte nettekening (kaart 3*), maar in aangepaste vorm weer wel op een later gemaakte nettekening (kaart 4). Daarna wordt de inrichting van de tuin voornamelijk in beeld gebracht met afzonderlijke groenpartijen en een diagonaal door de tuin lopende slingerbeek (kaart 5, 6 en 7) met inbegrip van de vijverpartij, die halverwege de 19e eeuw al zijn huidige vorm en omvang lijkt te hebben (kaart 4).

*t.a.v. kaart 3: **A6.2 TMK: nettekeningen 1:25.000 9.166** Blad 163 - Roosendaal, 1840-1841 **1840-1841** In twee facetten gedoubleerd op blauw linnen. Verkend in 1840 door kapitein Hooft van Iddekinge en 1e luitenant De Suarz; getekend in 1841 door 1e luitenant De Suarz.
[www.nationaalarchief.nl]

*Hoe zijn de Nettekeningen ontstaan? Nettekeningen zijn kaarten die zijn gemaakt voor de ontwikkeling van de Topografische Militaire Kaart (TMK). Eerst werden de oorspronkelijke kadasterplans verkleind naar schaal 1:25.000. Vervolgens gingen militaire verkenner te paard het terrein in om ontbrekende details in te tekenen op deze kadasterplans. Het resultaat was een zogenaamde veldminuut: een ruwe afbeelding van het terrein. De veldminuten tekende men in op schaal 1:50.000. Zo ontstonden de Nettekeningen. Deze dienden als model voor de steengravure van de TMK. [www.kadaster.nl]

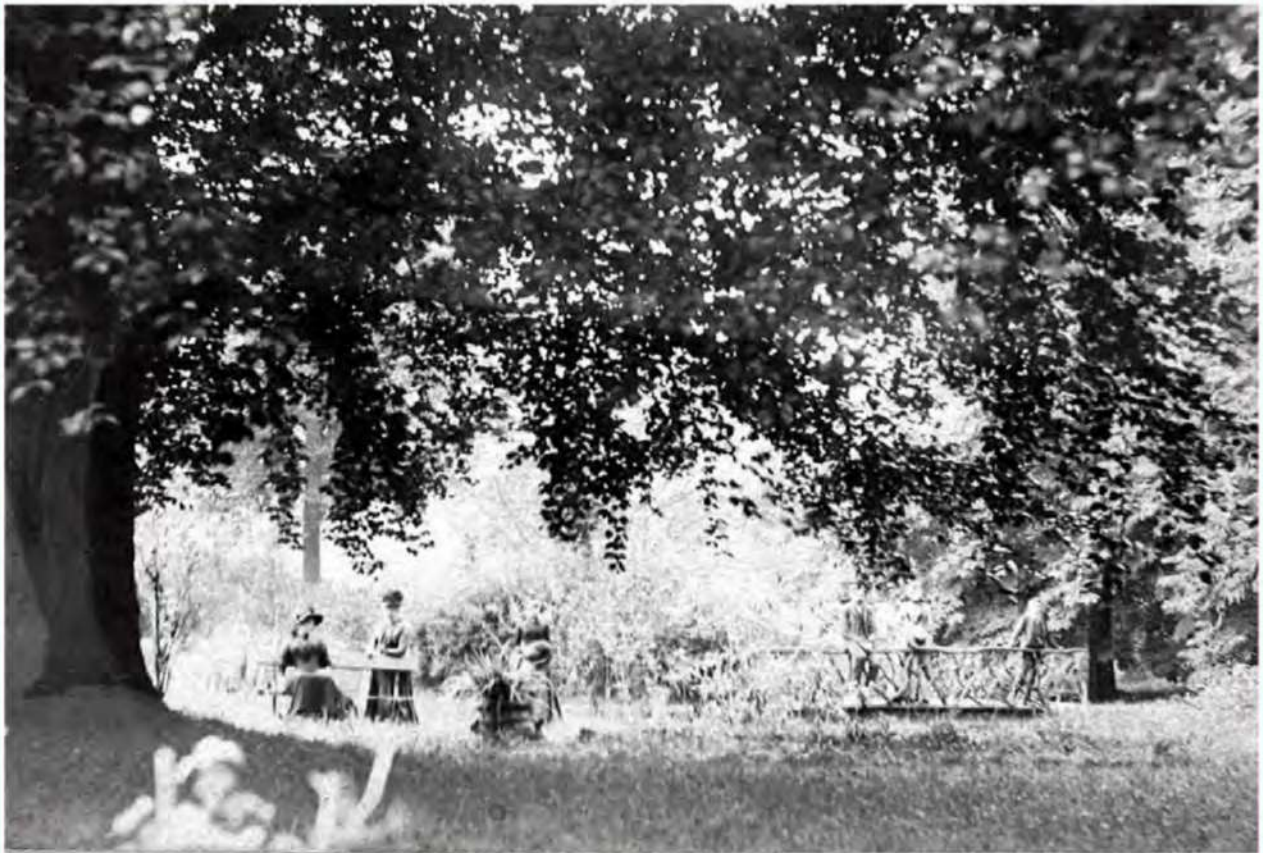
Later in de 19e eeuw voert V. E. P. M. Scholten van Aschat, gehuwd met Louisa Woldringh, het bewind over het Vrouwenhof. In 1864 overlijdt Derk Haselbarg die de familie dan vanaf 1804 o.m. als tuinman gediend heeft. Hoe groot zijn inbreng geweest is bij de herinrichting onder Woldringh is niet bekend, maar de familie prijst hem nadrukkelijk voor zijn werk < als Tuinman, en mede in vele andere aangelegenheden, met bijzondere trouw en bekwaamheid >.⁹ Opvolger Teunis van Elst noemt zich later in een advertentie < Tuinman Huis te Rozendaal >.¹⁰ Intussen is de landschapstuin toe aan onderhoud en vernieuwing. Het resultaat daarvan wordt vervolgens vastgelegd op de gevoelige plaat. Als de familie Scholten van Aschat zich uiteindelijk in 1903 definitief ontdoet van het landgoed, breekt er opnieuw een periode aan van aanpassing en vernieuwing. Daarover meer in een volgende KLOT.

JvN

Noten

- ¹ J. M. Th. Verschuieren, Bezitters en bewoners van het Vrouwenhof, Jaarboek 'De Ghulden Roos' No. 22 – 1962, p. 56, voetnoot 46: G.A.R.N., vl. Inv. nr. 1221, f. 378; cfr de resolutie dd. 14 aug. 1695, de percelen werden door landmeter Engelbert Wagemakers in kaart gebracht.
- ² idem, p. 59 // Notariële archieven Roosendaal, archiefnummer roo - 0031, Jacobus Johannes Bosschart, 6883-6911. Minuutakten, 1790-1818. 29 omslagen, inventarisnummer 343, aktenummer 35 / (Akte)datum 27-12-1817
- ³ BHIC Archieven 343-001707 Kaart van de situatie der Tiendens onder de jurisdictie van Rosendaal afkomstig van de gewese abdij van Tongerlo behorende aan het rijksdomein, 1818, J.B. Adan // West-Brabants Archief 32909D // KLOT nr. 4 - mei 2021 - Het Leengoed als buitenplaats, afb. 6
- ⁴ Provincie Noord-Brabant, Cultuurhistorische inventarisatie Noord-Brabant - Monumenten Inventarisatie Project Gemeente Roosendaal en Nispen, 's-Hertogenbosch 1990, p. 32: 7.6. Kastelen en landhuizen: *...het Vrouwenhof... ...Het is.... een van oudsher omgracht huis, te benoemen als schrans.*
Rijksdienst voor de Monumentenzorg - Monumenten in Nederland. Noord-Brabant. Zwolle 1997, p. 289: *Op de voorm. buitenplaats Huis te Roosendaal of 'Vrouwenhof'*
Mark Buijs, Buitenplaatsen in West-Brabant, Jaarboek 'De Ghulden Roos' No. 63 - 2003, p. 114: *...het Vrouwenhof of 'Huis te Roosendaal'... ...Vanouds was dit een fraaie buitenplaats*
Archeologische Rapporten Oranjewoud 2009/78 - Een Erfgoedkaart voor de gemeente Roosendaal, 28 februari 2011 - 5.2 Historische Groenstructuren en zichtlijnen, blad 55: *Park... ...opgericht op de plek van een voormalige buitenplaats...*
- ⁵ Bredasche Courant 16 juli 1814 - advertentie UIT DE HAND TE KOOP (delpher.nl) // KLOT nr. 4 - mei 2021- Het Leengoed als buitenplaats, afb. 5
- ⁶ Jan van Nassau, Cultuurhistorische beschrijving van Vrouwenhofpark - Een schets van de historische ontwikkeling van het Vrouwenhof, Roosendaal 3 december 2017, blz. 4; zie ook KLOT nr 3 - april 2021, blz. 5, afb. 4: Historische structuur van het Leengoed ingetekend op kadastrale kaart 1811-1832 (1823)
- ⁷ Heimerick M.J. Tromp, De Nederlandse Landschapstijl in de achttiende eeuw, Leiden 2012, blz. 11: *In november van het jaar 1764 verschijnt in de 's Gravenhaagse Courant een advertentie van de heer Grenet, 'Fransch Konstenaer', waarin hij zich aanbiedt om voor geïnteresseerden parterres te maken 'in de Fransche en Engelsche smaak'....*
- ⁸ M. V. E. Ph. Scholten van Aschat, *Weerslag Negentiende eeuw, in Brabant* - Rotary 8 augustus 1969- kopie typoscript familiearchief M. B. C. Scholten van Aschat, Gorssel 1991
- ⁹ Dirk Hazelberg (Derk Haselbarg, Haselberg, Hazelbarg), geboren Ruurlo 20-02-1792, overleden Roosendaal 07-01-1864 te Roosendaal: dienstknecht (1824), dienstbode (1826, 1828), arbeider (1833), tuinman (1834), warmoezier (1864)
- ¹⁰ Teunis van Elst, geboren Scherpenzeel (Geld.) 23-08-1847, overleden Roosendaal 09-05-1909, tuinman (op 't Hof M21 b.k.)

Rustieke brug nabij tuinhuis

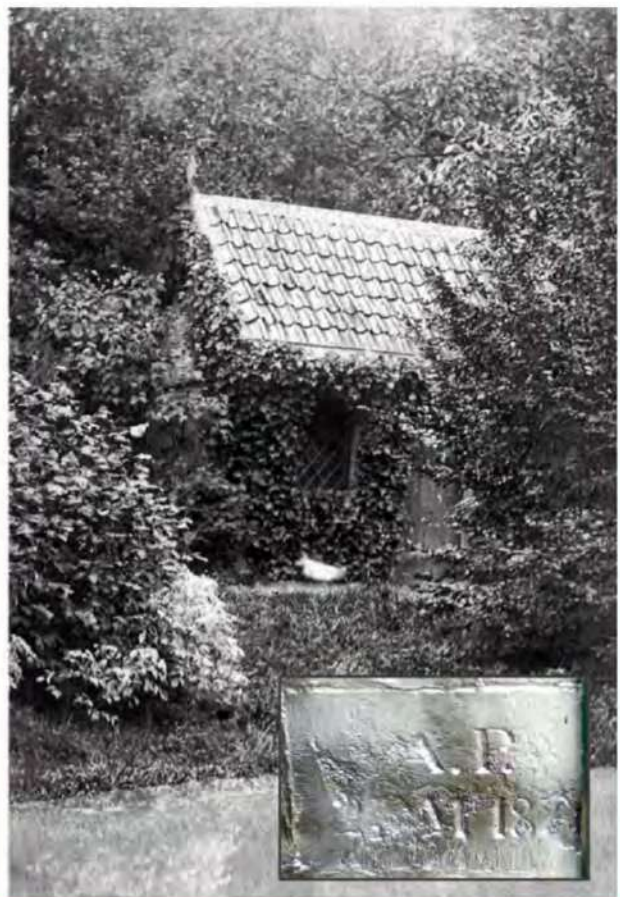

afb.1: In de tuin van de familie Scholten van Aschat-Woldringh poseren bij een rustieke brug* over de slingerbeek links Julie, Hermance en Margaretha en rechts Karel, Cornelia en Menno. Achter het geboomte ter hoogte van Menno gaat het tuinhuis uit 1871 schuil. Menno overlijdt op 19-jarige leeftijd op 15 juni 1885. Karel zal later zijn eerstgeborene noemen naar zijn overleden broer.

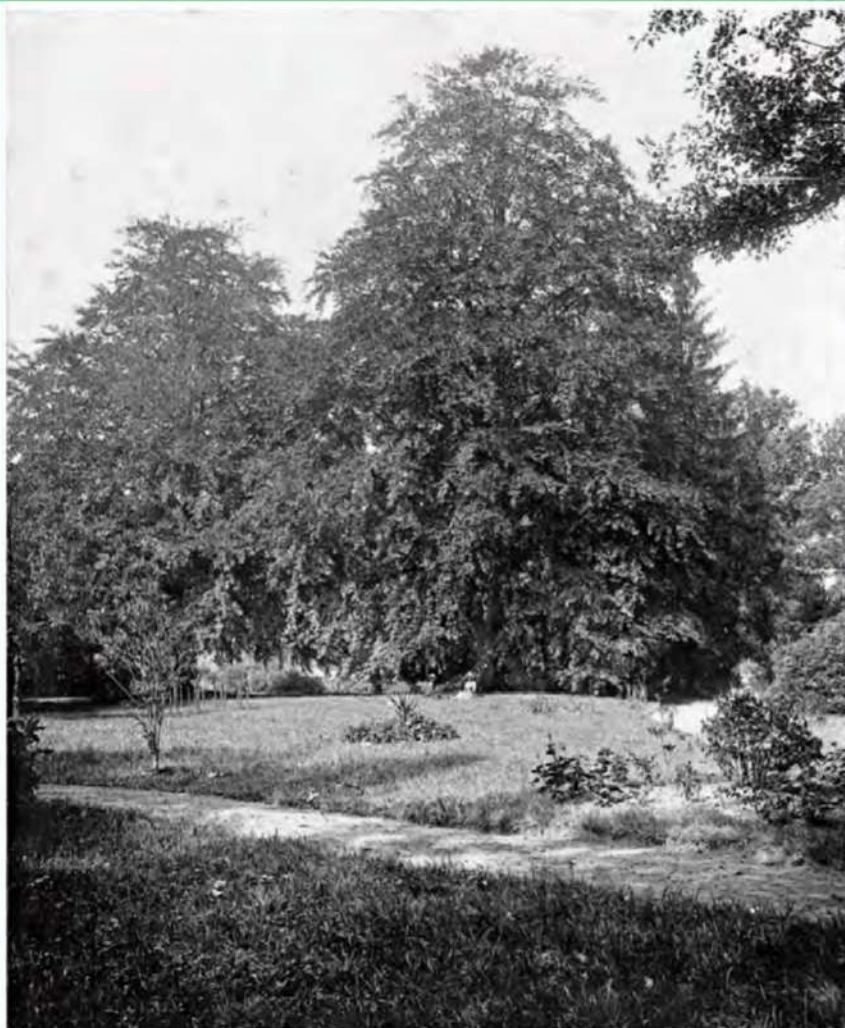
afb. 2: Het tuinhuis 'A.P. 23 M^r 1871' met glas-inloodvensters en nokversiering werd in 1950 door Joop Vlak 'omgetoverd' tot een 'sprookjeshuisje'

FOTO'S A.M. Bruglemans ±1882 (collectie fam. Scholten van Aschat) / beide ook te vinden op www.westbrabantsarchief.nl nr. 2011-00651 en nr. 2011-00652

*Heimerick M.J. Tromp⁷ noteert de benaming 'Zwitserse brug van ruwe staken' (±1800); elders ook 'takkenbrug' of 'boomtakkenbrug' genoemd

Zicht op zonneweide met beuk en rustieke brug

afb.3: Op de zonneweide nabij de rustieke brug (vgl. afb. 1) poseren twee dames Scholten van Aschat voor een imposante beukeboom, zittend als het ware op het in 1950 ingerichte podium van het openluchttheater. Het pad rechts leidt o.m. achter het geboomte om naar de brug.

FOTO F. REISSIG ±1890 (Coll. Scholten van Aschat: origineel ingelijst in beheer Tongerlohuys) / idem M01440 op www.westbrabantsarchief.nl

Rustieke brug met zicht op 'heuvelopgang'

afb.3: Zuidoostelijk van de brug bij het tuinhuis gelegen tweede rustieke brug over de slingerbeek met van daaruit zicht op de noordoosthoek van de tuin met in de verte een glimp van de opgang van de 'heuvel' (zie uitsnede rechts)

FOTO A.M. Bruglemans ±1882 (collectie fam. Scholten van Aschat) / idem nr. 2011-00650 op www.westbrabantsarchief.nl

ADVERTENTIËN.

PHOTOGRAPHIE

A. M. BRUGLEMANS,
Photograaf en Schilder,
 Molenstraat, B. 43 te **Rosendaal,**
 beveelt zich aan, zoowel buiten als binnen
 deze gemeente, tot het vervaardigen van
Portretten, Groepen, Landschappen enz. van de elegantste soort,
 tegen billijke prijzen. (557)

Advertentiën.

*** Op het HUIS TE ROSENDAAL overleed heden DERK HAZELBORG, in den ouderdom van 72 jaren. Van den jare 1804 heeft hij mijne Ouders en mij, en alzoo bijkans 60 jaren als Tuinman, en mede in vele andere aangelegenheden, met bijzondere trouw en bekwaamheid gediend.
 Zijne nagedachtenis zal bij mij en de mijne in aandenken blijven.
 7 Januarij 1864. V. SCHOLTEN VAN ASCHAT.

** Op het huis te ROSENDAAL, Noord-Brabant, overleed heden DIRK HAZELBARG, in den ouderdom van 72 jaren. Van den jare 1804 heeft hij bij mijne ouders en mij, en alzoo bijkans 60 jaren als tuinman, en mede in vele andere aangelegenheden met bijzondere trouw en bekwaamheid gediend.
 Zijne nagedachtenis zal bij mij en de mijnen in aandenken blijven.
 7 Januarij 1864. V. SCHOLTEN VAN ASCHAT.

boven: A. M. Bruglemans adverteert als fotograaf en schilder in De Grondwet van 20 maart 1884, nadat hij zich een jaar eerder al had gevestigd als Huis-, Meubel- en Rijtuigschilder Kamerbehangen

links: overlijdensbericht Tuinman Derk in resp. de Rosendaalsche Courant 9 januari 1864 en de Opregte Haarlemsche Courant 13 januari 1864

PROTTEKOL XII

In de Kwakkelkraant eed al verscheije kéere 'n h'artikel gestaon g'ad over de h'éérste ofkapel die a me in Roosendaol òòit g'ad emme, temienste da laote 'de manne van Erato' zo as z'in de wandelieng ok wel genoemd wiere, zelf eiges aon de Kwakkelkraant weete.¹ Afèn, ik em gin bewijs van 't teegedéél, dus laòt nou zijn da ze h'inderdaod d'éérste waare, dan vin ik 't wel frappant as at er 'n club van Wijk VI, zèèg mar van 't stationskwartier, in de jaore dertig nota bééne mit de gebòorte van Prinses Beatrix, in boerekiel en mee 'n meziekinstrument 't straot opgonge as < *De zeer vroolijke piepers van Wijk VI* > en da Jef van de Vijver daor in z'n kampioenstrui tusse liep.² Wa deuntjes da ze toen gespeuld emme daor schrijft de kraant alléénig over da ze gaojgesloge deùr d'n bùrregeméeester 't Wilhelmus aon'ieve. Mar 's aoves trokke ze d'r ok nog tussenuit en dan zulle ze eus wel aandere kost emme laoten òòre, ik dèènk meschient mekaant zeeker wel 'Heidewitzka' waor a Willy Derby toen al mee op de raodio kwaam. Wùrm a'k da dèènk, wulde weete? Nou, gaò mar naor. Mee Roosendaolse kerremis 1949 gong 'n ploegeske van Erato mee d'r instrumente 'n aovendje op stap. Da vonne ze zo leutig da ze daornaor as 'n aparte band deùr bleeve gaon h'onder de naam, en nou kom 't, < *Boerenkapel de Graspiepers* >³ Aar de naamgeever meschient erienderinge bewaord aon de 'piepers' van Wijk VI? En dan, in de begienjaore van de Graspiepers klonk er bij gebrek aon karrenevalsliedjes 'n potpourri mee o.a., ouwd' oew eige vast, 'Heidewitzka'.⁴ Nou, da zal ok nog wel 't geval gewiest emme, toen a't de Graspiepers vor de begeleiding zùrregden toen a Driek I, al of nie op uitnòddiging in 1954 z'n entree maòkte op 't RAC-bal.⁵ De foto die ik vankéér laòt zien kan wel is bij die gelegen'ed gemaòkt zijn en a't aandere is, vin ik 't ok goed. Ik oop mar dat er KLOT-lezers zijn die't er nog over mee kunne praote, bv. over 't decor waor a't die mannen in staon. Waor zouw't da wòòrd GLOBE bove de bar op slaon?

Fotocollectie STOEP / N.N.: < de Roosendaalse Boerenkapel de Graspiepers doet het al héél best op woensdagavond 24 februari 1954 bij het RAC-Carnaval in zaal Erato >, v.l.n.r. Bas Kreeft (grote trom), Kees Dekkers (bekkens), kapelmeester Harry Voets (saxofoon), Janus Verbraak (trompet), Henk Consemulder (trombone), N.N. (?Wim de Beer ?trombone), Toon Braat (kleine trom), N.N. (man achter de bar), N.N. (man op stoel), Jan van der Westen (bariton)

Noten:

- ¹ Kwakkelkraant 2000, blz. 8 - 50 jaar Boerkes van plezier - *Kees Dekkers.... kan het weten. Hij droeg de grote trom in de allereerste Roosendaalse boerenkapel en heeft zo mede de leut in zijn woonplaats gestalte gegeven... De kapel ontstond uit harmonie Erato.*
- ² Dagblad De Grondwet, 1 februari 1938: Herauten te paard - De Vroolijke piepers (op www.delpher.nl) / Kwakkelkraant 2024 - A ge praot van istorie, Annes van Kasdonk / foto's (nr K14456 en K14457) op www.westbrabantsarchief.nl abusievelijk toegeschreven aan huldiging wereldkampioen Jef van de Vijver
- ³ Kwakkelkraant 1990, blz. 29: Van Graspiepers naor jubileum as Boerkes van plezier - *Ut waar in 1950 da un paor muzikaante van dun Erato-aremoenie tege mekaore zeeje "zouwe we meeje carnaval ok nie us wa meziek gaon maoke?"Om te begiene moes tur vaneiges nog wel ne naom worre verzonne. Dun een of aandere zeeje "Graspiepers" en zo emme ze dur eige ok un paor jaor genoemd.*
- ⁴ Kwakkelkraant 1985, blz. 8: D'n Hofkapel van vroeger - *Verhalen aan de lopende band als je met Kees Dekkers (74) en Janus Verbraak (60) praat over muziek met carnaval.... Kees is er bij toeval in beland, want hij was koperblazer. Maar hij 'ging eens kijken' in de Eratozaal, waar het bal was van de suikerfabriek, en toevallig was tromslager Bas Kreeft ziek. Hij pakte de trom en heeft die niet meer afgelegd.... Janus is na Henk Consemulder de aanvoerder geweest van de kapel. Hij schreef ook arrangement jes van populaire schlagers, omdat er in die beginjaren groot gebrek was aan carnavalsliedjes. En zo klonk er dan een potpourri met Heidewitska, Rats kuch en bonen, Ai ai ai, en carnavalsliedjes.*
Heidewitzka Herr Kapitän (tekst en melodie Karl Berbuer 1936) - <https://www.youtube.com/watch?v=Nlpl5feEe2g>
Heidewitzka (tekst Kovacs Lajos, artiestennaam van Louis Schmidt 1937) - <https://www.youtube.com/watch?v=XeDQwLAi8oU>
Heidewitzka: <https://www.liederenbank.nl/liedpresentatie.php?zoek=80660&lan=en>
- ⁵ Brabants Nieuwsblad do. 25-02-1954 – Roosendaal: RAC-Carnaval werd groot succes: *....een uiterst genoeglijk feest,waaraan de vele deelnemers een heel plezierige herinnering zullen bewaren! En dat geldt dan speciaal de intocht.... die te negen uur geschiedde onder de vrolijke tonen van een Bergse Carnavalsband én van de Roosendaalse Boerenkapel de Graspiepers die het deze avond al héél best deed*

Abuizen bij eerdere Prottekol-foto's

Foto Prottekol I - KLOT nr. 1: grote tromslager achter Prins Driek I is **Bas Kreeft**, niet Henk Consemulder

Foto Prottekol II - KLOT nr. 2: idem

Foto's Prottekol XI - KLOT nr. 11: chauffeur open auto is **Lambert Hermans**, niet Sjaan de Regt; de twee kleine foto's zijn gemaakt door mevr. Hermans-Stroop, echtgenote van Lambert

Wie ook een klotje wil zetten of reageren wil
op de inhoud van deze KLOT.,
e-mail: